

Sanne Biesheuvel Oorlog aan de overkant

door Janny de Heer

Je zou ieder kind van een Indiëveteraan de kostbare schat toewensen die Sanne's vader voor haar achterliet op zolder. Dagboeken, drie nog wel en persoonlijke herinneringen. Want al was vader niet zo'n prater eenmaal begonnen over Indië kwam aan zijn spraakwaterval geen eind. Als puber interesseren haar zijn uitweidingen over hoe mooi dat land, hoe lekker het eten, hoe bijzonder de natuur en hoe vriendelijk de mensen haar niet. Maar de herinneringen zijn ergens in een laatje opgeslagen. Met de dagboeken is een rijke schat aangeboord om de jongeman uit een tuindersfamilie die als dienstplichtig soldaat naar de Insulinde werd gestuurd weer tot leven te wekken.

En dat doet ze! Het is heel knap om als dochter, vrouw, je als schrijfster te verplaatsen in je vader en beschrijven hoe hij als jongeman emotioneel in het leven stond. Het waren heftige jaren, jongelui hadden in de jaren "40-"45 weinig van de jeugdijaren kunnen genieten en meteen kwam daar de Bersiap in Nederlands-Indië achteraan. Velen meldden zich aan om als vrijwilliger naar de Oost te gaan maar nog veel meer jongemannen werden verplicht door de dienstplicht om orde en vrede te herstellen in de kolonie. Dirk Biesheuvel geeft tijdens de keuring aan dat hij helemaal geen zin heeft om naar Indië te gaan omdat hij geen mensen wil doden. Deze opmerking was de aanzet tot zijn opleiding tot hospik, ziekenverpleger.

In zijn dagboek noteert hij vanaf het begin zijn belevenissen. De keuring, de opleiding, de reis, de kameraadschap, de dilemma's waar hij mee te maken krijgt. De leefomstandigheden van een dienstplichtig soldaat waren niet best, geen comfort en vaak was het eten dat de mannen voorgeschoteld weinig smaakvol. Hij was erop voorbereid mensen te verzorgen en helpen beter te maken maar als hospik kreeg hij de meest vreselijke wonden en verminkingen onder ogen. Talloze militairen werden levenloos de kazerne binnengedragen, allemaal slachtoffers van mijnen en hinderlagen.

Tragisch duidelijk is beschreven hoe onmogelijk de situatie van de kampongbewoners was. Zij stonden hoe dan ook aan de kant waar de klappen

vielen. Guerrillastrijders, gewelddadige nationalisten, leden van de TNI (het Indonesische leger) en andere opstandelingen verscholen zich na hun aanslagen op Nederlandse militairen in de kampongs. Op zoek naar deze lui onderwierp het Nederlandse leger de kampongbewoners aan heftige ondervragingen waarbij martelingen niet werden geschuwd, de vrouwen en kinderen werden weggejaagd. Incidenteel hebben executies plaatsgevonden. Wanneer de mannen doorsloegen en in leven gelaten werden ze later alsnog omgebracht door nationalistes.

Ondanks de gewelddadige omstandigheden ontstonden vriendschappen tussen de bevolking en de Nederlandse soldaten. Dirk gaat er graag op uit en raakt geïnteresseerd in het land en zijn inwoners. Ook de dorpingen in gebieden waar hij vertoeft, zijn alleraardigste mensen die net zo nieuwsgierig zijn naar de Belanda's als andersom. Hij leert het lokale eten te waarderen en houdt van de natuur. Dienstkameraden leidden hem het seksuele pad op, want dat hoorde bij het soldatenleven. Derk leert Tati kennen, met haar krijgt hij een serieuze relatie, hij is oprecht verliefd en denkt erover voor altijd bij haar te blijven. Het loopt anders, het vertrek uit Indië komt toch nog onverwacht en hij kan geen afscheid meer nemen van zijn meisje.

Voor al die kinderen van Indiëveteranen die nooit spraken over hun belevenissen aan de Gordel van Smaragd is dit boek een must have. Het boek beschrijft het dagelijks leven in den vreemde, de omgang met elkaar en dat in oorlogstijd. De spanning, het geweld, maar ook liefde en vriendschap, de mores van het land, eten en drinken, de ontberingen, verlangen naar vrede, heimwee. Heimwee wanneer je gaat en heimwee wanneer je verlaat. Verwarde gevoelens neem je mee terug, gevoelens die je bij thuiskomst niet kwijt kunt en daarom doe je er het zwijgen maar toe. Velen namen hun ervaringen mee in het graf, zo niet de vader van Sanne die haar een doos met verhalen naliet. Vanaf zijn wolkje zal hij ze met trots herbeleven.

Bron: *Boeken vinden hun lezers*, 14 september 2022